

Toni Cumella, l'artista que millora les idees

Espai Obert

Óscar Tusquets Blanca

El pare d'en Toni Cumella¹ fou un gran i reputadíssim ceramista, un d'aquells que van traspasar la frontera, subtilíssima, entre artesania i art.

Toni, que va aprendre a estimar aquesta bella professió des de molt petit, difícilment podia superar el seu progenitor, si no desplaçava lleugerament el seu centre d'interès.

En certa manera, en Toni es trobava en una situació semblant a aquella que, en el seu moment, hagué d'afrontar Mariano Fortuny i Madrazo,² que, conscient de la impossibilitat de superar el seu pare com a pintor, va ampliar la seva àrea d'interès a altres disciplines —escenografia, disseny de vestuari, de mobles i llums, fotografia— en les quals va obtenir un grau d'excel·lència equiparable al de la pintura del seu progenitor.

En Toni va decidir que el seu camí no era realitzar obres artístiques en solitari, sinó el de col·laborar —amb el seu profund coneixement de les possibilitats de la ceràmica, amb la seva tècnica i amb el seu talent— en obres d'altres artistes. Això no vol dir que en Toni estigui mancat de creativitat artística —les seves magnífiques obres fotogràfiques testimonien tot el contrari—, es tracta que ha preferit orientar-la cap a una altra direcció. En una actitud de col·laboració que l'apropa molt al treball en equip a què estem tan acostumats els arquitectes. Per aquesta raó, en Toni, ha tingut una excepcional relació artística i professional amb tants i tan bons arquitectes.

En les obres de restauració d'edificis antics, comptar amb la col·laboració d'un professional amb uns coneixements tan pro-

¹ Nota del Consell de Redacció: Toni Cumella i Vendrell (Granollers, 1951) és fill del ceramista Antoni Cumella i Serret (Granollers, 1913 - 1985).

² Nota del Consell de Redacció: Marià Fortuny i de Madrazo (Granada, 1871 - Venècia, 1949) era fill del pintor Marià Fortuny i Marsal (Reus, 1838 - Roma, 1874).

Toni Cumella al taller amb l'arquitecte Enric Soria davant del mural destinat a l'IES Miquel Martí Pol de Roda de Ter.

funds en aquesta tècnica mil·lenària, és no solament una ajuda, és un autèntic luxe. El seu colossal treball en la reconstitució del trencadís del banc del Parc Güell —aquesta genialitat incommensurable de Jujol— demostra això que dic.³

No obstant això, no són aquestes obres, de gran mèrit, les que més m'interessen d'en Toni, ni les que han centrat la nostra col·laboració

de molts anys. L'autèntic talent d'aquest artista no es manifesta en totes les seves possibilitats quan es tracta de reproduir; ho fa quan es tracta d'inventar. Tot i que el nostre estudi s'ha ocupat d'alguns projectes molt compromesos de restauració, i que la col·laboració d'en Toni hi ha estat sempre perfecta, no són aquestes obres les que em vénen a la memòria quan recordo la nostra comunitat artística.

Font mural a Villa Andrea de Barcelona, obra feta en col·laboració amb Juan Bordes i Óscar Tuquets.
(Fotografies: T. Cumella)

Allò que recordo amb més intensitat i plaer és la creació d'una peça per recobrir els cantells dels forjats, d'una altra per obrir ventilacions en façanes, d'altres per resoldre punts de contacte insòlits en piscines (mai blau cel, sempre molt fosques), d'una gàrgola, d'una inscripció commemorativa les lletres de la qual sembla que emergeixen de la pròpia paret de totxo, o de la font del jardí de Villa Andrea (on vam treballar conjuntament modelant la pasta de gres, en Toni, l'escultor Juan Bordes i jo mateix).

També penso en una sèrie estrambòtica de plats i bols que estem creant des de fa temps i a la qual, de mica en mica, anem afegint peces. A tots aquests projectes, en Toni hi aporta aquesta excepcional combinació de profund coneixement i respecte per la tradició, per una banda, i de curiositat i sincer interès pel progrés, per l'altra.

En Toni és així. Al mateix temps que treballa respectant temperatures i esmalts de tradició antiquíssima, posa en marxa el forn, a altes hores de la matinada, des de casa seva, a través de la línia telefònica, mitjançant el seu mòdem. Al mateix temps que realitza bellíssimes ampliacions de les seves fotografies en blanc i negre, que semblen de principis del segle XX, té l'últim model de càmera digital que utilitza amb absoluta naturalitat i desimbol·tura. Per tot això, i pel seu caràcter, és un plaer treballar amb ell.

Traducció de Concepció Escobet Bonet

3 Nota del Consell de Redacció: vegeu l'article anterior de Pía Subías «Toni Cumella i la restauració del patrimoni arquitectònic».